

Den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite
og sjøfarts- og fiskerikomiteen

Fellesmøte tirsdag den 1. mars 1960 kl. 10

**Den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite
og sjøfarts- og fiskerikomiteen
Fellesmøte tirsdag den 1. mars 1960 kl. 10.**

Møtet ble ledet av utenriks- og konstitusjonskomiteens formann, **Finn Moe**.

Til stede var:

Fra den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite: Borten, Reidar Carlsen, Finn Moe, Offerdal, Reinsnes, Røiseland, Wikborg, Langhelle, Dahl, Hareide og Vatnaland.

Fra sjøfarts- og fiskerikomiteen: Eikrem, Engan, Sunniva Hakestad Møller, Hamran, (Hareide), Langeland, Nybø, Johs. Olsen, Sjaastad, Stavrand, Storeide og Warholm.

Av Regjeringens medlemmer var til stede: Utenriksminister Lange og fiskeriminister Lysø.

Følgende embetsmenn ble gitt adgang til møtet: Fra Utenriksdepartementet: Ekspedisjonssjef Stabell, byråsjef Seyersted og sekretær Vibe. Fra Fiskeridepartementet: Ekspedisjonssjef Sellæg.

Formannen: Bakgrunnen for dette møte er jo sjøgrensekonferansen i Genève, som tar til i mars. I den sammenheng har vi i utenriks- og konstitusjonskomiteen hatt liggende en melding om forrige konferanse i Genève om sjøgrensen og sjøterritoriet som vi med vilje har utsatt behandlingen av inntil nå, for øvrig i forståelse med Utenriksdepartementet. Hensikten var da å legge frem denne meldingen nå, og om så ønskes, få en debatt i Stortinget om den. Men før utenrikskomiteen avgir sin innstilling og før en eventuell slik debatt finner sted, vil vi gjerne ha dette fellesmøte av fiskerikomiteen og utenriks- og konstitusjonskomiteen, for at man kan få de nødvendige redegjørelser fra de to statsråder og her få drøftet og diskutert saken på en annen måte enn man kan gjøre det i et offentlig møte. Det er det som er hensikten med møtet. – Jeg tror da det er best med en gang å gi utenriksministeren ordet, for at han kan legge frem Regjeringens syn på saken.

Utenriksminister Lange: Det er bare vel 14 dager til den andre konferansen i FN's regi om havets folkerett trer sammen i Genève. Denne gangen er jo dagsordenen betydelig mer konsentrert. Det er spørsmålet om sjøterritoriets bredde og om bredden av fiskerisoner for så vidt som de blir atskilt fra selve sjøterritoriet, som skal opp til drøfting, og vi ville gjerne ha dette møtet med de to komiteene for å redegjøre for de retningslinjer som Regjeringen for sin del tenker bør legges til grunn for den norske delegasjons opptreden på konferansen.

Som det vil være kjent for de to komiteer, lyktes det ikke på den første konferansen om havets folkerett våren 1958 å løse spørsmålet om bredden av sjøterritoriet og fiskerisonen. Hvor det gjaldt dette spørsmål kan en si at

konferansen den gang var delt i to hovedleire. På den ene siden var det de land som gikk inn for å tillate et sjøterritorium på inntil 12 mil – altså en 12 mils territorialgrense – og på den andre siden var det de såkalte restriktivt innstilte land som ikke ville strekke seg lenger enn til å godta et amerikansk forslag som gikk ut på en maksimal bredde på 6 mil for sjøterritoriet og en maksimal bredde på i alt 12 mil for fiskerisonen, men med rett for de land hvis fiskere i de siste 5 år regelmessig hadde fisket i området mellom 6 og 12 mil, til å fortsette dette fiske på ubegrenset tid. Det førte til at særlig islendingene kalte det amerikanske forslag for «6+6÷6».

Til den første gruppen, som går inn for 12 mils territorialgrense for alle formål, hører alle østblokkens land, araberstatene, en stor del av de latin-amerikanske land – og enkelte av dem, som Chile, Peru, Ecuador og El Salvador krever jo som bekjent betydelig videre grenser enda – og dessuten en del asiatiske land som Indonesia og Filippinene. Til den andre leir, som ikke vil gå lenger ut med sjøterritoriet enn til 6 mil, hører først og fremst de angelsaksiske land – de fleste av dem – storparten av de vesteuropeiske land, Japan og Pakistan.

Det var tre forslag som på denne første konferansen i 1958 hadde interesse. Det var et indisk-meksikansk forslag, som gikk ut på at enhver stat skal være berettiget til å utstrekke sitt sjøterritorium til en bredde av inntil 12 nautiske mil. Så var det et kanadisk forslag om et maksimalt sjøterritorium på 6 mil og en maksimal fiskerisone på 12, med full enerett for kyststatens fiskere ut til 12 mils grensen. Det var det såkalte «6+6»-forslag. Og så var det endelig det amerikanske forslag som jeg alt har nevnt, «6+6÷6».

I den komiteen som behandlet breddespørsmålet var det bare det kanadiske forslag som i det hele tatt oppnådde å få alminnelig flertall, og det var bare et knepent alminnelig flertall, og det var ikke en gang hele det kanadiske forslag. Det fikk 45 stemmer. 33 stemte imot, og 7 avholdt seg fra å stemme.

Under størstedelen av konferansen i 1958 støttet Norge det kanadiske forslag – 6 mils territorialgrense, 12 mils fiskerigrense. Våre skips- og luftfartsinteresser gjør det ønskelig at territorialfarvannene verden over blir så begrenset i utstrekning som råd er. I samme retning peker NATO-strategiske interesser. På den andre siden tilsier våre kystfiskeriers interesser at det blir fastslått adgang for statene til å opprette fiskerisoner med eksklusive fiskerettigheter for kyststatens fiskere ut til 12 mil. Våre hvalfangst- og selfangst- og havfiskeinteresser peker riktignok i motsatt retning, men vurdert under ett må det ansees for å være på det rene at de norske næringsinteresser vil være best tjent med at det gis adgang til å opprette fiskerisoner med en bredde av inntil 12 mil.

Enda det kanadiske forslag er bedre i samsvar med våre interesser, stemte allikevel Norge i siste omgang for det amerikanske forslag, fordi dette forslag da fremstilte seg som det eneste som hadde noen sjanse for å oppnå 2/3 flertall, og fordi en på norsk side la avgjørende vekt på i det hele tatt å oppnå en overenskomst.

Så meget om den forrige konferansen.

Foran den nye konferansen, som begynner 17. mars, er de tre hovedforslag fra forrige Genève-konferanse fortsatt aktuelle. Men man må naturligvis regne med

at de vil kunne bli modifisert i forskjellige henseender, med henblikk på å finne frem til en eller annen form for mellomløsning som kan samle det nødvendige 2/3 flertall.

De land som fremdeles støtter det amerikanske forslag, synes å være enige om at det vil være nødvendig å gå med på at de såkalte «historiske rettigheter» blir strengt begrenset, både geografisk og mengdemessig til det fiske som har historisk hevd. Det har også vært antydning andre kompromisser mellom det amerikanske og det kanadiske forslag som har det til felles at de begge er basert på prinsippet om en 6 miles territorialgrense og en 12 miles fiskerigrense. Det har blant annet vært foreslått at de fremmede fiskeres såkalte historiske rettigheter i sonen mellom 6 og 12 mil ikke skal bestå til evig tid, slik som forutsatt i det amerikanske forslag, men skal bli avviklet over en kortere eller lengre overgangstid. En slik avvikling vil enten kunne finne sted i henhold til bestemmelser som blir innarbeidet i selve konvensjonsteksten, eller den kan sikres ved bilaterale eller regionale særavtaler og ordninger mellom de direkte interesserte land. Hvis det skulle vise seg nødvendig med et kompromiss på dette punkt, vil den siste fremgangsmåten med bilaterale eller regionale avtaler eller ordninger antagelig være den en må velge. For det er lite sannsynlig at det vil være mulig å oppnå det nødvendige flertall for en konvensjonstekst som inneholder bestemmelser om en slik overgangsordning.

Hvor det gjelder de faktisk etablerte sjøterritorier var situasjonen tidligere at et flertall av verdens stater nøyde seg med 3 mil. I dag er det imidlertid bare om lag 20 stater som opprettholder et sjøterritorium på 3 mil for alle formål. På den andre siden er det om lag 15 som har etablert grense på 12 mil for alle formål, og ytterligere 10 stater som har etablert fiskerisoner på 12 mil eller mer – altså i alt 25 stater med fiskerisoner på 12 mil eller mer. Til dem kommer så Norge, Finland og Sverige som har 4 mil, en del søreuropeiske land – Middelhavsland – som har 6 mil, og 4 latin-amerikanske land, som jeg før har nevnt, som på en eller annen måte har gitt uttrykk for krav på 200 mil. Korea krever som kjent også meget mer enn 12 mil.

Hvis en skal forsøke å gjøre seg opp en mening om de muligheter som disse forskjellige forslagene har til å oppnå 2/3 flertall, er det en del ting en skal merke seg. Selv om alle 86 deltakerland fra den første Genève-konferansen også møter på den nye konferansen, skal det maksimalt – avhengig av hvor mange som unnlater å stemme – bare 29 stemmer til for å hindre at et forslag oppnår 2/3 flertall – den såkalte «blokerende minoritet». Østblokkstatene og de fleste araberstater vil av sikkerhetsmessige grunner antakelig under enhver omstendighet insistere på en 12 miles territorialgrense for alle formål, og disse statene alene representerer om lag 20 stemmer. En må også regne med at en del andre stater i Asia, Afrika og Latin-Amerika ikke vil finne det mulig å oppgi kravet om 12 mil. Med andre ord: Tallet på stater som insisterer på 12 mil for alle formål, kommer betenkelig nær det tall som er tilstrekkelig til å utgjøre en blokerende minoritet. Under enhver omstendighet regner vi med at dette vil bli tilfelle under votering over det amerikanske forslag eller eventuelt andre forslag som er mer restriktive enn det kanadiske. Man må huske på at det for dette mindretall neppe vil fremstille seg som noen avskrekkende mulighet at forsøket på å oppnå enighet om en bindende

folkerettsregel slår feil. De vil da føle seg stående fritt til å gå så langt ut som de mener det passer deres interesser.

De vest-europeiske 3-mils land med Storbritannia i spissen, og de andre restriktivt innstilte land, som for øyeblikket ikke er villige til å strekke seg lenger enn til det modifiserte amerikanske forslag, vil antakelig også kunne mobilisere en blokerende minoritet overfor mer vidtgående forslag. De må imidlertid være klar over at om det heller ikke denne gang skulle lykkes å oppnå enighet om en alminnelig folkerettsregel, må en være forberedt på et skred av ensidige utvidelser av sjøterritoriene til 12 mil eller mer, og en slik utvikling vil på lang sikt få langt større skadevirkninger for deres reelle interesser enn de som måtte bli følgen av en konvensjonsregel bygget på det kanadiske forslag.

For vårt vedkommende har vi underrettet Storbritannia og de andre vest-europeiske 3-milsland og De forente stater om at hvis heller ikke den nye konferansen fører til noe resultat når det gjelder bredde spørsmålet, vil formodentlig også Norge se seg nødsaget til å gå til ensidig utvidelse av sin fiskerigrense til 12 mil. Det samme må en regne med hvor det gjelder Canada, Grønland og Færøyane. Sovjet-Samveldet og Island har som kjent alt utvidet til 12 mil.

Som jeg tidligere har sagt flere ganger i Stortinget, mener Regjeringen at Norge på den kommende konferansen aktivt må støtte det kanadiske forslag om et sjøterritorium på 6 mil og en fiskerisone på 12 mil med eksklusive rettigheter for kyststaten, både fordi det harmonerer best med de norske interesser totalt sett, og fordi det – som jeg har fremholdt tidligere – fremtrer som det eneste forslag som har noen sjanse til å samle det nødvendige 2/3 flertall. Men vi må selvsagt ikke være uvillige til å gå med på mindre modifikasjoner av dette kanadiske forslaget, hvis det på konferansen skulle vise seg nødvendig å gjøre det for å oppnå 2/3 flertall. Vi samarbeider nå under forberedelsene til konferansen aktivt med Canada med sikte på å overtale det tilstrekkelige antall av landene på de to motstående fløyer til i siste omgang å slutte seg til det kanadiske forslag som et kompromissforslag.

Vi bør også ha for øye at spørsmålet om den videre skjebne for de fire konvensjoner som oppnådde 2/3 flertall på den første Genève-konferansen, antakelig vil avhenge av om det lykkes å løse bredde spørsmålet. Hver av de fire konvensjonene som den gang fikk 2/3 flertall – 1) konvensjon om sjøterritoriet og den tilstøtende sone, 2) konvensjon om det frie hav, 3) konvensjon om fiskerier på det frie hav og bevaring av dets levende ressurser, og 4) konvensjon om kontinentalsokkelen – regulerer viktige felter av havets folkerett. Ved utløpet av undertegningsfristen 31. oktober 1958 hadde bare omkring halvparten av deltakerstatene fra første Genève-konferanse undertegnet disse konvensjonene, og bortsett fra Afghanistans ratifikasjon av konvensjonen om det frie hav foreligger det ennå ingen ratifikasjoner. Denne tilbakeholdenheten henger åpenbart sammen med den usikkerhet som gjør seg gjeldende hvor det gjelder bredde spørsmålet. Hvis det heller ikke denne gang skulle lykkes å løse bredde spørsmålet, er det lite sannsynlig at noen av de fire andre konvensjonene noen gang vil tre i kraft.

Som kjent ble Norges fiskerigrense trukket inn i de avsluttende forhandlinger om fisk og fiskeprodukters stilling innenfor EFTA. Under disse forhandlingene ble norsk frossenfilet sikret status som frihandelsvare. Storbritannia godtok dette mot at det i den protokoll som er tilknyttet EFTA-konvensjonen om forståelsen av de enkelte punkter i konvensjonen, ble innarbeidet en bestemmelse som går ut på at hvis det inntreffer «en fundamental endring i konkurranseforholdene for fiskerinæringen», skal EFTA's råd ta opp til overveielse spørsmålet om frossenfiskens status, og da må det være enstemmighet for å opprettholde frossenfiletens frihandelsstatus. Under de videre forhandlinger om sjøgrensespørsmålene må vi naturligvis ha EFTA-konvensjonens bestemmelser om frossenfiletens status innenfor frihandelsområdet in mente.

Som jeg tidligere har fremholdt, synes de foreliggende opplysninger å tyde på at det kanadiske forslag er det som har de beste sjanser til å samle 2/3 flertall. Men en må være forberedt på at forhandlingene på konferansen vil vise at forslaget må modifiseres. Det kan bli spørsmål om å utvide kyststatens adgang til jurisdiksjonsutøvelse. Den eneste forandring som vil kunne komme på tale i så måte, vil være å øke den maksimale bredde for territorialfarvannet ut over 6 mil. En slik modifikasjon av den kanadiske formel vil imidlertid sikkert bli møtt med så energisk opposisjon fra flertallet av de vestlige stater med De forente stater og Storbritannia i spissen, at den neppe vil ha noen sjanse til å bli godtatt med tilstrekkelig flertall. I betraktning av de viktige sjømilitære interesser som står på spill i denne forbindelse, bør vår delegasjon til Genève-konferansen ikke støtte noe forslag om en større maksimal bredde for territorialfarvannet enn 6 mil uten først å ha innhentet ny instruks.

På den andre siden kan det bli vanskelig å få et tilstrekkelig antall av de restriktivt innstilte land til å gå med på å støtte det kanadiske forslag med mindre de får en viss overgangstid til avvikling av sine tradisjonelle fiskerier innenfor de nye fiskerigrenser som vedtak av det kanadiske forslag vil føre til. En slik overgangstid kan som nevnt enten bli fastslått i selve konvensjonen, eller den kan komme i stand på grunnlag av særforhandlinger mellom de interesserte land. Jeg viser der til avtalen om britisk fiske i færøysk farvann mellom Danmark og Storbritannia av i fjor. Den norske delegasjon bør om nødvendig kunne gå med på å innta en slik overgangsbestemmelse i konvensjonen, under forutsetning av at overgangstiden ikke strekker seg ut over 5 år.

En må imidlertid regne med at en innføring av en bestemmelse om en overgangsordning i selve konvensjonsteksten vil støte på så sterk motstand hos 12 mils-landene at en ved en slik endring kunne tape flere stemmer på denne fløy enn en kunne vinne blant de restriktivt innstilte land. Derfor er det sannsynligvis mer realistisk å innstille seg på at det vil kunne bli nødvendig å etablere overgangsordninger ved hjelp av bilaterale eller regionale avtaler.

Før Genève-konferansen trer sammen, må vi derfor ta standpunkt til om vi eventuelt vil kunne gå med på slike overgangsordninger for vårt vedkommende. Etter Regjeringens mening bør vi i tilfelle strekke oss så langt for å skape mulighet for et kompromiss. Delegasjonen til Genève-konferansen bør derfor få fullmakt til

om nødvendig under konferansen å gi tilsagn om at den norske regjering er villig til å forhandle om en overgangsordning for de land, hvis tradisjonelle fiskerier ville bli berørt av en eventuell norsk fiskerigrenseutvidelse til 12 mil. Slike overgangsordninger bør være begrenset til maksimum 5 år. Og vi bør søke å sikre de tradisjonelle norske fiskerier utenfor fremmede kyster hvor fiskerisonen blir utvidet til 12 mil, gjennom lignende overgangsordninger. Vi må ikke komme i den situasjon at vi er det eneste av landene rundt det nordlige Atlanterhav som er villig til å gå inn på slike overgangs- og avviklingsordninger. Vi må der insistere på gjensidighet, for best mulig å ta vare på våre fiskerier på fjerne kyster. Derfor bør delegasjonen i størst mulig utstrekning prøve å utvirke motsvarende tilsagn om forhandlinger fra de land som har interesser i denne sammenheng.

Hvor det gjelder de andre EFTA-land, må det presiseres at norsk samtykke til overgangsordninger forutsetter at vedkommende land, hvis Norge utvider sin fiskerigrense til 12 mil med hjemmel i en ny sjøgrensekonvensjon, da ikke kan påberope seg § 20 i den protokoll om forståelse av visse punkter i EFTA-konvensjonen som jeg nettopp har nevnt. De må ikke kunne påstå at en slik utvidelse, hvis den skjer i medhold av en ny konvensjon, kan ansees som «en fundamental endring i konkurranseforholdene for fiskerinæringen.»

Alt tatt i betraktning knytter det seg så store norske interesser til å få vedtatt en konvensjon som fastsetter utstrekningen av territorial- og fiskerisonen, at en innrømmelse med henblikk på en tidsbegrenset overgangsordning fortøner seg som en rimelig pris å betale. Det er vel for øvrig et spørsmål om det i det hele tatt vil være mulig å foreta en brå utvidelse av den norske fiskerigrensen uten noen innrømmelser til de tradisjonelle fiskerier. Vesentlige handelspolitiske og andre politiske hensyn taler for at en slik utvidelse skjer i forståelse med de vest-europeiske land som tradisjonelt har drevet fiske utenfor den norske kyst, og som samtidig er viktige avsetningsmarkeder for norsk fisk.

Formannen: Jeg skal takke utenriksministeren for redegjørelsen. Jeg vet ikke om statsråd Lysø har noe å tilføye?

Statsråd Lysø: Etter den fyldige redegjørelsen fra utenriksministeren finner jeg foreløpig ingen grunn til å ta ordet.

Formannen: Er det noen av komiteens medlemmer som ønsker ordet?

Hareide: Jeg vil også gjerne takke for den fyldige redegjørelsen vi har fått fra utenriksministeren. Problemene ble lagt klart fram for oss. Vi som har vært med i den utvidede utenrikskomite tidligere, kjenner kanskje noe mer til disse spørsmålene enn de som ikke har vært med der, og er inne i de forskjellige forhold som knytter seg til dette. Og personlig har jeg nokså lenge nå tenkt på denne saken og fulgt utviklingen med stor bekymring.

Hvis vårt land går til å utvide fiskerigrensen til 12 mil, vil vi fra Andenes og nordover til russegrensen innvinne et havområde på ca. 10 500 km², og fra Andenes og sørover inn til svenskegrensen ca. 27 000 km². Hvis andre land utvider tilsvarende, vil det gå store fiskefelter tapt for oss. Rundt Island har vi allerede tapt store felter ved at Island har utvidet fiskerisonen to ganger. Ved utvidelsen i 1952 tapte vi ca. 3 000 km² og ved den siste utvidelsen i 1958 fra 4 til 12 mil har vi tapt fiskeriområder på i alt 25 000 km² ved Island. Bare ved utvidelsen der har det altså gått tapt for våre fiskefartøyer et område som er nesten like stort som det vi vil innvinne utenfor vår egen kyst ved å utvide til 12 mil.

Men vi kan gå videre og se på hva vi vil komme til å tape andre steder ved en utvidelse til 12 mil. Bare ved Shetland og Orknøyene og omkring Skotland vil vi tape hele 55 000 km² havområde hvor våre fiskefartøyer nå opererer. Ved Grønland vil vi også miste nokså mye. Ved østkysten vil vi tape 28 500 km², og ved vestkysten, der vår fiskeflåte særlig opererer, vil vi tape 45 500 km². Alt i alt vil det bli 74 000 km² fiskefelt som vil gå tapt for vår flåte ved Grønland. Går vi videre nedover til Newfoundland, der vi også har en stor fangstflåte – linefiskere som driver etter torsk og kveite – og selfangere – vil vi der tape sammenlagt 47 000 km². Hvis vi ser problemet under denne synsvinkel, hva vi taper i fremmede farvann og hva vi vinner inn ved vårt eget land ved en alminnelig utvidelse til 12 mil, er det altså bare en brøkdel vi vinner inn ved vårt eget land, mot det vi taper i fjerne farvann hvor vår fiskeflåte opererer.

Jeg er imidlertid klar over at dette spørsmålet ikke lar seg løse så enkelt. Og vi vet jo at hvis forhandlingene i Genève skulle ende på den måten at landene går fra hverandre uten å komme frem til noe resultat, og landene hver for seg begynner å utvide sine grenser vilt, vil det kanskje være den aller største skade som kan skje. Hvis hver stat tar saken i sin egen hånd og ordner seg uten noen internasjonal avtale, kan konsekvensen bli at det kan bli umulig for oss å drive fiske i fremmed farvann. Et slikt resultat ville naturligvis på mange måter være mye verre enn hvis vi kunne komme fram til en internasjonal avtale med mulighet for oss som fiskerinasjon til å nå fram til spesialavtaler med hensyn til fiskerettigheter med de nasjoner det gjelder.

En overgangstid på en del år vil også ha stor betydning for oss. Det vil jo bli store omstillingsvansker for oss hvis vi skal forlate de felter som vi har operert på, og som vi har utbygd en flåte for. Kunne vi få en del år på oss til denne omstillingen, ville det hjelpe en god del. Vi er vel nødt til å se i øynene at det kanskje er det kanadiske forslaget som vil bli lagt til grunn for et eventuelt vedtak, da det kanskje er det eneste som har sjanse for å nå fram, og da får vi trøste oss til bestemmelsen om en overgangstid og håpe at det kan være muligheter for å oppnå spesialavtaler senere. Vedtagelse av det amerikanske forslaget ville vel vært det beste for oss, men etter som jeg forstår utenriksministeren, er det kanskje liten sjanse for at det kan nå fram.

Når det gjelder fiskefeltene ved Island, har vi en umåtelig stor flåte som deltar der i forskjellig slags fiske, i all fall hele sommerhalvåret og litt til. Der er jo forholdet det at den fiskerigrenseutvidelsen som ble foretatt av Island i 1958, til dato ikke har skadet oss så forferdelig mye. Det er jo særlig sild det her fiskes etter, og

den har holdt seg litt lenger ute enn det vanlige var tidligere. Men det er ting som tyder på at silda nå begynner å nærme seg land igjen og gå inn på de gamle felter, og hvis den gjør det, blir vi jo helt utslått, for det er innenfor 12-milsgrensen. I så fall vil Islandsfisket bli svært vanskeliggjort for oss, og det blir til og med kanskje helt umulig for oss å drive.

Når det gjelder de andre fiskesorter som vi driver fangst på ved Island, vil ikke 12-milsgrensen spille så umåtelig stor rolle, men til en viss grad vil 12-milsgrensen være avgjørende også for dette fisket.

Omkring øyene mellom Island og Storbritannia – Orknøyene og Shetland – og rundt Skottland har vi en stor motorbåtflåte som opererer utover hele sommeren. Det er hundretall av båter på fiskefeltene der borte. Disse vil bli ikke lite skadelidende hvis fiskerigrensen der utvides til 12 mil.

Når det gjelder farvannene ved Grønland, har vi den store ishavsflyten som driver på østsiden, i Grønlandsstredet, som vil bli svært skadelidende hvis fiskerigrensen trekkes ut til 12 mil. På Vest-Grønland har vi de store linefartøyene – i et antall av ca. 100 – som er bygd spesielt for dette fisket, og som arbeider der hele sommerhalvåret og vel så det. Disse vil i tilfelle bli svært skadelidende.

Det samme er tilfelle med de fartøyene som driver på Newfoundland. De blir kanskje ikke fullt så skadelidende som de som driver på Grønland, men i all fall vil selfangstflåten vår, som har gjort gode turer på Newfoundland, bli sterkt rammet ved utvidelse der til 12 mil.

Vi som står midt oppe i dette fisket og er avhengige av det, ser som sagt umåtelig bekymringsfullt på utviklingen. På den annen side forstår vi hvor landet ligger og hva vi ellers har i vente, og da gjelder det jo å få det best mulige resultat ut av situasjonen. Vi som har vår velferd i dette fisket, klynger oss faktisk til muligheten av at vi kan få en omstillingstid, og vi klynger oss også til håpet om at det vil være muligheter for å oppnå særavtaler med de land det gjelder, siden vi i uminnelige tider har fisket ved disse lands kyster.

Men vi er fullt oppmerksomme på at våre forhandlere forstår seg på disse ting, og regner med at de vil legge våre argumenter fram og forhandle på en slik måte at vi får det best mulige resultat ut av den kommende Genève-konferansen. Som jeg har sagt tidligere, ville vel det verste av alt være om vi ikke skulle få noen overenskomst. Skulle forhandlingene resultere i at landene gikk fra hverandre uten noe vedtak, og den ene stat etter den andre begynte å utvide vilt, ville vi vel bli mest ille farnе. Jeg håper at det ikke må gå slik, men at det må bli oppnådd en overenskomst som partene i all fall er noenlunde tjent med, slik at vi ikke risikerer at det blir truffet tiltak som gjør det vanskelig for oss å nytte våre fartøyer på de områder hvor vi er vant til å operere, og hvor vi er nødt til å operere for å oppnå lønnsomhet.

Johs. Olsen: Hvis man under forhandlingene i Genève skulle ta som utgangspunkt for vurderingen av de norske interesser den beregningen som hr. Hareide lanserte, var jo saken for så vidt klar. Hvis man tar det utgangspunktet og

Fellesmøte tirsdag den 1. mars 1960 kl. 10

tar for seg kartet, og beregner hvor mange km² fiskefelt vi innvinner langs vår kyst ved å utvide fiskerigrenen fra 4 til 12 mil, og sammenligner med hvor store fiskefelt vi vil tape ved en tilsvarende utvidelse av fiskerigrenen utenfor Skottland, Newfoundland, Grønland, Island og andre steder hvor våre fiskere og fangstfolk ferdes i fremmede farvann, vil vi ha svært liten interesse av å utvide vår fiskerigrense. Men jeg antar at alle er enige i at vi ikke kan ta dette som utgangspunkt. Utgangspunktet må være hvilke totale økonomiske interesser for landet vårt som blir berørt av en alminnelig utvidelse av fiskerigrenen. Og da kommer vi ikke bort fra at de fiskerier som ble nevnt av hr. Hareide – jeg holder meg til fisken – er kvantumsmessig av mindre betydning enn kystfisket. Hvis Danmark for Grønlands vedkommende utvider til 12 mil, og Canada utvider tilsvarende utenfor Newfoundland, vil det selvfølgelig ha en viss betydning for de norske fiskere og fartøyer som reiser dit. Men jeg har vondt for å tro at de norske fiskere og fartøyer vil slutte å reise til Newfoundland eller til Grønland om fiskerigrenen der skulle bli utvidet til 12 mil. Jeg tror ikke tapet ville bli så stort at de norske fiskere ikke ville reise dit.

Denne saken kjenner vi til fra behandlingen for to år siden og på grunnlag av det som er kommet fram siden. Vi har bl.a. fått en rapport om den Genève-konferansen vi hadde for to år siden. Og det er to ting som har forundret meg. Det ene er at det ikke lot seg gjøre å få klarhet i saken den gang. Det andre er at de norske forhandlere ikke har vært inne på tanken om å dele sjøgrensespørsmålet opp i to atskilte spørsmål: utvidelse av territorialgrensen og utvidelse av fiskerigrenen. Når disse tingene kobles sammen, må man være klar over at det vil være svært vanskelig – som også utenriksministeren nevnte – å oppnå 2/3 flertall for noen løsning. Russerne, f.eks. har jo 12 mils fiskerigrense og 12 mils territorialgrense, og det er vel helt utelukket at man ved å blande de to ting sammen kan få russerne til å gå med på noe brukelig forslag. De kan selvfølgelig ikke tenke seg å gå med på en territorialgrense på 6 mil, eller 4 eller 3 mil.

Vi har i Norge vel liten interesse av en utvidelse av territorialgrensen ut over det vi har i dag. Men å få de land som har 12 mil, og likeledes de land som har enda videre sjøgrense enn 12 mil av militære grunner, til å gå med på 6 mil eller 3 mil, må man anse for å være helt utelukket. De vil aldri stemme for det. Og hvis man da kobler de to ting sammen, vil de dermed også stemme imot 12 mils fiskerigrense eller la være å stemme, slik som russerne gjorde forrige gang. Og dermed oppnår man ikke 2/3 flertall.

Russerne har den største trålerflåten som opererer på norskekysten i dag. Vi vet ikke hvor meget de fisker, vi har ikke statistikk over det. Muligens kan det skaffes, men vi kjenner i all fall ikke til det. Vi vet bare at de har en meget større trålerflåte som opererer på norskekysten enn både England og Tyskland har. Russerne har 12 mils fiskerigrense og vi har 4. Når da trålerne har sitt beste fiske ved Finnmarkskysten, i banken utenfor 4 mils grensen, ligger det i sakens natur at de heller ikke er interessert i at vi skal gå over til 12 mils fiskerigrense. Men det er noe som heter internasjonal anseelse, og det ville jo være helt urimelig når russerne selv hevder en 12 mils fiskerigrense, at de ikke skulle unne oss andre – i dette tilfelle

Norge – å ha sin 12 mils grense, fordi om det strider mot deres interesser i og med at de nå får fiske mellom 4 og 12 mil ved den norske kyst. Tilsvarende er det vel også i Canada. Jeg antar at amerikanerne er interessert i å fiske innen 12 mils grensen der, siden Amerika ikke vil støtte det kanadiske forslag på 6 mils sjøgrense og 12 mils fiskerigrense. Så kommer de med sitt eget forslag, som sier at de som har fisket mellom 6 og 12 mil før, skal få fortsette med det. Det er deres egne interesser som kommer frem der, kontra Canadas og kanskje også andre lands. Det samme gjelder f.eks. også England og Tyskland kontra Norge. De har fisket utenfor Finnmarkskysten hele tiden utenom vår 4 mils grense, og det er naturlig at de i siste omgang vil støtte det amerikanske forslaget, som går ut på at de fortsatt skal få lov til å fiske i beltet mellom 6 og 12 mil. Men prinsipielt går de inn for at vi ikke skal ha mer enn 4 mil her. England sloss jo i Haag for at vi bare skulle ha 3 mil, men vi vant den gangen.

Derfor har det undret meg at Norge ikke kunne arbeide for å få disse spørsmålene atskilt, og få dem behandlet atskilt. Utenriksministeren ga i sin redegjørelse klar beskjed om, og jeg er enig i det, at slik det hele ligger an, vil det bli vanskelig å oppnå 2/3 flertall for det kanadiske forslaget.

I denne forbindelse vil jeg si at vi har noe som heter nordisk samarbeid – det er jo flere her som har vært representanter til Nordisk Råd – og da synes jeg det er en merkelig innstilling når Danmark og Sverige ikke vil støtte det kanadiske forslaget. Vi har jo all interesse av å få det kanadiske forslaget vedtatt og få utvidet vår fiskerigrense til 12 mil uten noe kompromiss. Og hvorfor? Fordi vi har så store fiskeriinteresser her, fordi det har så stor økonomisk interesse for vårt land. Det er vel ikke noe land i verden, bortsett fra Island, som har forholdsvis så stor økonomisk interesse som vi har av å få fiskerigrensen utvidet. Det kan man slå fast. Men når da forholdet er det, er det rart at Danmark og Sverige, som vi ellers samarbeider med, skal gå imot disse store norske interesser.

En annen ting er også dette at selv om vi fikk fiskerigrensen vår utvidet til 12 mil – at de andre skandinaviske land gikk inn for det og hjalp oss med det – var det rimelig at vi fikk særavtaler med de forskjellige land som vi har felles økonomiske interesser med. Det gjelder f.eks. Danmark og Canada. Det er jo Danmark som har Grønland, men Danmark har ikke noen selfangerflåte f.eks., og det har heller ikke noen fiskeflåte som driver der slik som vi har. De fisker ikke med line, og med trål drives det lite ved Grønland. Når Danmark da ikke har interesser i det fiskefeltet som faller innenfor 12 mils grensen der, måtte det gå an å få en særavtale med Danmark om det, selv om vi utvider vår fiskerigrense til 12 mil. England og Russland har jo hatt en særavtale – den gjelder visstnok fremdeles – slik at engelske trålere kan gå helt inn til 3 mils grensen, selv om russerne hevder 12 mils fiskerigrense. På samme måte måtte vi kunne komme til forståelse med de land hvor en utvidelse av fiskerigrensen ville berøre våre økonomiske interesser, slik som det er nevnt f.eks. av hr. Hareide, på grunnlag av gjensidige interesser måtte man kunne forhandle og komme frem til en overenskomst, selv om man utvider til 12 mils fiskerigrense.

Det var det jeg hadde å bemerke. – Jeg merket meg også det utenriksministeren sa, at våre skipsfarts- og flyinteresser tilsier at vi ikke utvider territorialgrensen ut over de 3 mil vi har i dag. Og for fiskernes vedkommende vil jeg si at de liten interesse har av en utvidelse av territorialgrensen. Den bør være som den er. Det som har interesse er fiskerigrensen, fordi at når det gjelder torskefiskeriene, vet vi at det er kystfisket som skaffer de store kvanta, så store kvanta at det ikke tåler sammenligning med det vi fisker innenfor andre lands eventuelle 12 mils grenser. Og slik vil det fortsatt være, bare med den forskjell at om vi får utvidet fiskerigrensen til 12 mil, vil kvantumet i kystfisket bli enda betraktelig større enn det er i dag.

Stavrand: Eg har ikkje noko vesentleg å innvende til det utanriksministeren sa, og eg er glad for at han har det standpunktet han har. Eg trur saka er i gode hender, og for så vidt er det ikkje noko meir å gjere no.

Det som det kan vere delte meiningar om, er denne overgangstida som vi kanskje vert nøydde til å gå med på. Men eg ser ikkje det spørsmålet som vesentleg, om vi må ha ein periode på 5 eller 10 år for å avvikla den ordninga vi no har, er ikkje det nokon katastrofe. Hovudsaka er at vi kan få gode mulegheiter framover i tida.

Men eg må seie meg einig med hr. Johs. Olsen i at det er litt underleg at desse to spørsmåla om territorialgrensa og fiskerigrensa skal vere kopla saman på denne måten, det gjer det heile svært vanskeleg. Eg skjønar ikkje at det er ein slik indre samanheng mellom dei to spørsmåla at det skal vere naudsynt å kopla dei i hop. Vi må kunne take standpunkt til fiskerigrensa utan å kople inn territorialgrensa. For oss er jo hovudsaka den at vi kan få ei skikkeleg fiskerigrense. Spørsmålet om territorialgrensa har sikkert mange og innvikla sider, og det får vi vel for vår del kanskje til sjuande og sist ikkje så stor innverknad på. Eg trur ikkje det er om å gjere for oss å få territorialgrensa noko særleg langt ut frå land.

Når eg bad om ordet, var det for å gjere nokre merknader til dei tala som hr. Hareide la fram. I den saka vi her drøftar, er det spørsmål om areal, og eg vil då trekke ein parallell mellom jordskiftet – der det òg er snakk om areal – og tilhøva her, der det gjeld areal på havet, og nytte meg av omgrepet bonitering. Det blir då spørsmål om den verdien dei ulike hava har som basis for drifta vår. I jordskifteverket set ein boniteten i første grad til 1, og så reduserer ein karakteren etter som boniteten er. Det kan vere grader opp til 3-4, og det vil seie at det må 4 dekar av dårleg bonitet til for å vege opp 1 dekar av god bonitet. Eg trur nesten at det også kan bli nødvendig å snakke om bonitet når det gjeld havareal. Det er klårt at dei areala som ligg nærast til kysten vår, stort sett har best bonitet. Når det gjeld areala ved Vest-Grønland og Newfoundland, kan eg ikkje skjønne anna enn at vi i beste fall må gje dei karakteren 3 eller 4 og delvis kanskje opp til 10-20.

Hr. Hareide nemnde Aust-Grønland og Newfoundland, og meinte at det i denne samanheng vesentleg var selfangsten som hadde interesse, og det stemmer for så vidt med mitt syn. Eg vil då peike på at vi i 1957, etter det eg kan sjå av

Statistisk Årbok for 1958 hadde ein fangstverdi på 12,6 millionar kroner av selfangsten i alt.

Hr. Hareide refererte store tal frå Vest-Grønland, men når det i desse tala er teke med 22 000 kvadratkilometer nord om 69. breiddegrad, meiner eg det er areal som må kome nokså lågt i bonitet. Eg veit ikkje om det i det heile blir drive noko særleg fiske i dette området. Ein kan sjølvsagt rekne med det, men ein får då vurdere kva tala er verd.

Det er gjort eit stor nummer av fisket på fjerne farvatn, og det er sagt at det har mykje å seie for oss og kanskje vil kome til å ha endå meir å seie. I 1957 var verdet av det samla fisket 610 millionar kroner, men då gav fisket på fjerne farvatn berre 95 millionar kroner. Det er såleis kystfisket som er det vesentlege grunnlaget for dei norske fiskeria. Eg trur difor vi langt på veg kan sjå bort frå omsynet til fisket på fjerne farvatn.

Når havet omkring Skottland og England er nemnt her, og ein på det grunnlaget freistar å redusere verdien av å få ei 12-milsgrense, synest eg det er litt søkt. Norske farkostar fiskar ikkje så mykje der. Når det gjeld Sjetland og Orknøyane, er det så at ein kanskje kjem innom 12-milsgrensa av og til, det vil eg ikkje nekte for. Men Island må vi avskrive for godt. Eg skjønar ikkje at Island på nokon måte kan gå tilbake til 3- eller 4-milsgrense, og eg vonar at nordmenn ikkje vil medverka til å tvinge Island tilbake til det.

Ein annan ting eg gjerne vil peike på i denne samanhengen er dette med fiskemengda. Eg trur ein får sjå nøkternt på tilhøva og vedgå at når vi like etter krigen hadde mykje fisk i havet, var det resultatet av at havet hadde vore praktisk talt freda i 4-5 år, og fisken hadde fått tid til å formere seg og vekse til. Seinare har påkjenninga vore så stor at fiskemengda faktisk held på å minke, og det får vi då innstille oss på, etter mi meining. Eg trur difor det er særst viktig at vi kanskje for alle land får flytt territorialgrensa ut, slik at dei enkelte land likesom har meir hand over utviklinga. Det ville sikkert vere til beste for fiskemengda framover, og dermed for fiskeria på lang sikt.

Statsråd Lysø: Det er jo ikke til å unngå at det kan være delte meninger blant de norske fiskere om en utvidelse av fiskerigrensen. Det er klart at vi har grupper av fiskere som har interesse av de såkalte fjerne farvann. Det er altså fiskerier som foregår ved andre lands kyster, og ved en utvidelse av fiskerigrensen til 12 mil vi mulighetene for disse fiskerier begrenses. På samme måte er det naturligvis også når det gjelder selfangsten. Når vi avveier interessene her, kan jeg allikevel ikke skjønne annet enn at en 12-mils fiskerigrense totalt sett vil ha en langt større verdi for Norge.

Et av hovedspørsmålene i denne forbindelse tror jeg er det spørsmål som melder seg hos den del av fiskerne som har utpregede havfiskebåter: Vil det bli mulig for de norske fiskere å bruke trål innenfor en 12-milsgrense? Representanter for det syn som gjør seg gjeldende mot en utvidelse, har overfor meg i personlige samtaler ved flere anledninger sagt at hvis det blir anledning for norske fiskere til å

drive trålfiske innenfor en 12-milsgrense, er de langt på vei enige i at en utvidelse av grensesonen ved norskekysten vil være en fordel.

Akkurat dette spørsmål er ikke oppe til drøftelse i denne forbindelse, men jeg finner det riktig å nevne det, og vil gjerne gi uttrykk for mitt personlige syn i saken. Jeg mener at det naturligvis må bli anledning for norske trålere til å drive trålfiske innenfor en 12-milsgrense. Jeg kan ikke skjønne annet enn at det må være riktig.

Hr. Stavrand nevnte *verdien* av fisket i 1957. Jeg kan nevne at det *kvantum* som totalt ble brakt opp av norske fiskerier i 1959, var 1,369 millioner tonn. Av dette var 1,2 millioner tonn fisket ved norskekysten innenfor 4-milsgrensen, og 100 000 tonn var fisket i fjerne farvann. Her er medregnet både sild og fisk. Disse tall forteller at det kvantum som bringes opp av norske fiskere ved fjerne farvann – det vil da først og fremst si Vest-Grønland og Newfoundland for torskefisket og Island for sildefisket – totalt sett blir meget beskjedent i forhold til det vi fisker innenfor vår nåværende 4-milsgrense. Jeg tror derfor at det, alt tatt i betraktning, må være riktig å støtte det kanadiske forslaget.

Jeg er ikke klar over hva hr. Johs. Olsen mente med hensyn til å holde atskilt spørsmålet om territorialfarvannets bredde og fiskerigrensens bredde. Hr. Stavrand var også inne på det samme. Jeg tror ikke det lar seg gjøre. Det er jo helt klart at hvis vi skal diskutere en territorialgrense alene, kan vi, som utenriksministeren har gitt uttrykk for, komme opp i den situasjon å måtte støtte forslag som går på å utvide territorialgrensen til 12 mil, og det er vi ikke tjent med. Det er ikke mulig å holde disse to spørsmål atskilt, de må ses i sammenheng. Det er for øvrig ikke Norge som bestemmer det heller. Jeg tror ikke Norge har noen muligheter for å få disse to spørsmål atskilt, og det vil neppe være riktig heller fra norsk side.

Med hensyn til overgangsordningen tror jeg vi må se situasjonen slik den er, at det vil være vanskelig å utvide vår fiskerigrense til 12 mil uten en overgangsordning. At denne bør bygge på bilaterale eller regionale avtaler, tror jeg er riktig. Vi skal jo huske på at vi også har og fortsatt vil ha fiskerimessige interesser utenfor en 12-milsgrense. Vi har f.eks. ved Andenes og Senja ofte vært oppe i vanskeligheter med trålere som kommer inn i bruksmassen, men det har vært utenfor 12-milsgrensen. Det har vært ca. 20 nautiske mil fra land. Der vil vi også fremover ha interesser, og det kan være mulighet for ved forhandlinger å oppnå avtaler med de land som har interesse av trålfiske utenfor norskekysten, hvoretter de forplikter seg til å respektere de områder som våre fiskere har potensiell interesse av.

Jeg vil også si et par ord om det hr. Johs. Olsen var inne på om at Danmark og Sverige går imot en utvidelse av fiskerigrensen til 12 mil. Jeg er ikke sikker på at det er helt riktig. Jeg tror heller man kan si at danskene er innstilt på å gå inn for en utvidelse til 12 mil. Når det gjelder svenskene, er spørsmålet noe mer usikkert, fordi de svenske fiskerier, hvis Norge og Danmark går til utvidelse av sin grense til 12 mil, uten at svenskene kan forutsette å oppnå noen avtale om at de skal få fiske innenfor disse områder, vil bli praktisk talt umuliggjort. De har jo sine største interesser i Østersjøen og de danske farvann, samt en del av Skagerakkysten ved Norge.

Jeg kan i denne forbindelse nevne at jeg i forrige uke har hatt en rent uformell samtale med den svenske og den danske fiskeriminister, etter initiativ fra svensk side, hvor nettopp disse spørsmål ble drøftet. Svenskene var i særdeleshet opptatt av spørsmålet om de, hvis de støttet det kanadiske forslag, kunne oppnå særavtale med Norge og Danmark om å få drive sine fiskerier på samme måte som hittil. Til det erklærte danskene at det var de villige til, svenskene skulle få fiske som de har gjort, innenfor de danske områder. Men danskene *har* interesse av å utvide fiskerigrensen til 12 mil for de danske øyer og for Grønland.

Uten at jeg kan si det med sikkerhet, ser jeg ikke bort fra at situasjonen under de forhandlinger som skal føres i Genève, kan bli at svenskene kan komme til å støtte det kanadiske forslag. Det synes klart at danskene vil gjøre det.

Jeg har for så vidt drøftet dette spørsmålet med utenriksministeren, og jeg tror det er et riktig opplegg som utenriksministeren her har gjort rede for, som en foreløpig instruks til den norske delegasjon som skal delta i disse forhandlinger, at man går inn for 12-milsgrensen, men at man er innstilt på å forhandle om kompromisser som går ut på overgangsordninger, og at disse overgangsordninger ikke bør bygge på avtaler i konvensjonsteksten, men på bilaterale og regionale avtaler mellom de land som blir berørt av disse spørsmål.

Utenriksminister Lange: I tilslutning til det fiskeriministeren sa, vil jeg også gjerne understreke at hvis vi skal ta vare på Norges samlede interesser i sjøgrensespørsmålene, kan vi ikke isolere spørsmålet om territorialgrensen fra spørsmålet om fiskerigrensen. Som skipsfartsnasjon, som luftfartsnasjon og som medlem av NATO ut fra strategiske NATO-interesser er vi vitalt interessert i at vi ikke får en slik tilstand at sjøterritoriene for et eller flere lands vedkommende blir utvidet til 12 mil. Det er ingen som har noen illusjon om at de land som alt har etablert sjøterritorier på 12 mil, vil gå tilbake. Men det det nå står om hvor det gjelder sjøterritoriets bredde, er å stoppe med dem som nå har 12 mil, og få etablert en internasjonal norm på 6 mil. Og det er vi som sjøfartsnasjon, som luftfartsnasjon og som NATO-medlem vitalt interessert i. Det kan ikke oppnås uten at vi er villige til å diskutere problemene samlet.

Det er riktig som fiskeriministeren har sagt, at det er ikke oss som bestemmer hva som skal være dagsorden på en internasjonal sjørettskonferanse av 86 land. Men selv om vi kunne bestemme, ville vi ikke være interessert i en oppdeling, for det er bare ved å se tingene i sammenheng, at vi kan ha noe håp om å få 2/3 flertall for at man heretter ikke skal gå lenger ut med sjøterritoriet enn til 6 mil og ikke lenger med fiskerisonen enn til 12 mil.

Vatnaland: Eg har aldri lagt skjul på, og eg har hevda ved alle høve, trur eg, at eg har sett det som kortsynt fiskeripolitikk å gå til ei utviding av fiskerigrensa i den mon som krava har vore her til lands, især då nordpå.

Her er sagt at ein bør sjå dette ut frå våre samla økonomiske interesser. Det var hr. Johs. Olsen som sa det, og eg er heilt samd i det. Men når eg har høyrte på dei

Fellesmøte tirsdag den 1. mars 1960 kl. 10

som har uttala seg her, synest det meg at dei har hatt meir interesse for kva kvantum ein her til lands kan vinna ved å utvida fiskerigrensa, enn for kva som på lang sikt tener vår fiskeripolitikk og våre fiskeriinteresser, nasjonaløkonomisk sett.

Når eg har vore så yttarst betenkt ved ei slik utviding av fiskerigrensa som kravet har gått ut på, er det for di Noreg står i ei særstilling som fiskerinasjon på det viset at vi er nøydde til å eksportera storparten av det kvantumet som vert fiska opp. Vi står der i ei heilt anna stilling enn alle dei andre fiskerinasjonane, som har sine eigne heimemarknader å dekkja.

Eg har merkt meg at handelsminister Skaug ved fleire høve har uttala at det vil få følgjer for vår fiskeeksport om vi ikkje går til ei utviding av fiskerigrensa, og eg er heilt samd i det. Det er noko som vi ikkje kan lukka auga for, og difor meiner eg det er urett her berre å vurdera kva som gjev oss auka fangstmoglegheiter. Det er ikkje berre å fangsta, vi må òg finna utveg til å selja fangsten, og selja han til prisar som fiskarane kan vera tente med.

Det er ut frå dette at eg heile tida har sett det som yttarst kortsynt fiskeripolitikk å stilla slike einsidige krav om utviding av fiskerigrensa, utan å ha for auge det som – slik eg ser det – er det viktigaste for ein fiskerinasjon som Noreg – å oppnå eksportprisar og eksportmoglegheiter som landet i det heile kan vera tent med, og som fiskeria kan vera tente med.

Det kunne vera mange ting å koma inn på her, men eg har vore inne på det før, og ser ingen grunn til å ta det oppatt no. Eg vil berre ha uttala for min del – eg vil uttrykkeleg seia at det er ut frå mitt personlege syn eg seier dette – at vi må vera varsame med korleis vi steller oss, ikkje minst etter at vi no er komne med i frihandelsområdet, med dei vilkåra som der gjeld for å få fiskeriprodukt inn som frihandelsvare. Utenriksministeren nemnde òg dette, og vi må vera merksame på at det som var nemnt om England, også, så vidt eg veit, gjeld Sverige. Det er to av dei viktigaste fiskeeksportmarknadene vi har. Eg tolkar dei atterhalda som der er tekne slik at dersom vi går til ei utviding av fiskerigrensa, vil vi vera endå verre stilte andsynes England og Sverige enn vi hittil har vore når det gjeld utsiktene for eksport av våre frosne produkt.

Overgangsreglane har vore nemnde her. Ja, eg er klår over at ein må tøya seg så langt ein kan, dersom ein skal oppnå noko betre enn slik det ville verta om ein ikkje kom til noko resultat under den konferansen som står for døra. Men eg kan ikkje nekta for at dersom vi ved slike overgangsreglar skal gje innrømingar i fleng til dei fiskerinasjonane som har fiska langs kysten vår utanfor territorialgrensa, så kan det verta nokså problematisk kva vi vinn ved ei utviding av fiskerigrensa. Det er spørsmål om kva vi kan vinna på dei områda der vi som fiskerinasjon har interesser på oversjøiske fiskefelt. Vi må nemleg vera merksame på at vi på konferansen kan møta partar som ikkje har dei same interessene – eller kan henda slett ikkje interesser i det heile – for å oppnå nokon føremon på vår kyst. Desse tingane kan difor verta nokså einsidige når det gjeld overgangsreglane.

Eg ville ha sagt dette, men eg vil leggja til til slutt at eg har den tillit til våre forhandlarar at dei bruker dei utvegane dei ser det mogleg å bruka, for å oppnå det resultatet som kan tena oss best og vera til minst skade for oss.

Reinsnes: Jeg vil si meg tilfreds med den redegjørelse utenriksministeren ga om denne saken, og jeg vil slutte meg fullt ut til de synsmåter han trakk opp om Norges stilling på konferansen om havets folkerett.

Norge må støtte det kanadiske forslaget. Det er det som best dekker Norges interesser. Kystfisket er så viktig og vil trolig i lange tider være det viktigste for Norge, og det må anses for overveiende sannsynlig at Island vil holde fast på sin 12-milsgrense, selv om en utvidelse til 12 mil ikke skulle bli resultatet av den konferansen som skal holdes. Da vil, som hr. Hareide nevnte, området ved Island være tapt for Norge. Det er heller ikke uvesentlig hvor våre fiskefelt ligger, jeg er enig i de uttalelsene som hr. Stavrand kom med om det.

En utvidelse av fiskerigrensen til 12 mil er så viktig for kystens næringsliv at det på mange måter er avgjørende for bosettingen langs vår kyst i fremtiden. Det er uttalt av utenlandske trålskipperer at de utenlandske trålere går inn for å fortrenge norske fiskere med faststående bruk fra de viktigste fiskeplasser utenfor vår 4-milsgrense, og alt tyder på at dette er i full gang. Jeg vil, som sagt, understreke at de norske forhandlere må gjøre alt de kan, for å få gjennomført en 12-mils fiskerigrense for vårt land.

De norske fiskerierorganisasjoner er også enig i det syn at en 12-mils fiskerigrense bør gjennomføres. Men jeg vil gjerne spørre utenriksministeren om representanter for Norges Fiskarlag vil få høve til å være til stede som rådgivere på denne konferansen? Jeg ville anse det å være av betydning.

Utenriksminister Lange: Ja, det var tanken at det som rådgivere for vår delegasjon til Genève skulle være med i hvert fall én representant for våre kystfiskeinteresser og én for våre interesser i fiske på fjerne farvann, slik at begge syn er representert, og rådgiverne kan hjelpe til under den avveining som så å si daglig må foretas innenfor delegasjonen.

Nybø: Situasjonen er for så vidt noe avklaret når det gjelder tilslutningen til det opplegget som utenriksministeren kom med. Jeg kan ikke tenke meg annet enn at de fleste her i denne forsamling går inn for det synet. Jeg vil i all fall gjøre det, men dog med noen bemerkninger til det som er kommet fram under diskusjonen her.

Jeg kan ikke sånn uten videre være med på de premisser som representanten Hareide førte fram med slike rene kvadratkilometerberegninger av hva vi vinner og hva vi taper. Jeg følte meg i noen grad beroliget ved det som fiskeriministeren sa – jeg forsto ham slik – at han kunne tenke seg den fremtidige fiskeripolitikk slik at hvis man fikk en 12 mils fiskerigrense, måtte tråling bli tillatt for norske fiskefartøyer mellom 12 og 6 mil. Det ville etter min mening i hvert fall – den deles kanskje ikke av så forferdelig mange i mitt distrikt – i noen grad kompensere det man taper av fiske ved andre lands kyster.

Jeg har forstått fiskeriministeren slik ved tidligere diskusjoner og debatter om fiskerinæringen at han anså det lite sannsynlig at vårt kystfiske kunne ekspandere

Fellesmøte tirsdag den 1. mars 1960 kl. 10

utover det det nå var, og at man altså måtte legge vinn på å søke utenfor de nære kyststrøk for å utvide fiskekvantumet. Da vil jeg gjerne spørre hvor fiskeriministeren mener dette fiske skal foregå? Jeg ser det slik – som en av våre pionerer på havfiskets område uttrykte det – at når vi snakker om fiske på fjerne farvann, så mener vi ved fremmede lands kyster, nettopp ved de lands kyster som har vært nevnt i denne forbindelse i dag, og hvor man altså ved en utvidelse til 12 mil vil komme til å begrense våre muligheter meget betydelig.

Fiskeriministeren nevnte hva dette fiske på fjerne farvann i 1959 hadde utgjort i tonn. Jeg vil gjerne spørre fiskeriministeren om han har tallene for verdien av dette fiske, slik at man også der kan dra en viss sammenligning – altså ikke bare i kvantum, men i verdi, og da også i eksportverdi, av de kvanta som har vært bragt i land utenfor vår fiskerigrense?

Vi er vel alle sammen klare over at det gjør seg forskjellige interesser gjeldende for Vest-Norge og for Nord-Norge. Men våre fiskere på Vestlandet har i hvert fall hatt en meget vesentlig del av sine inntekter hentet fra fiske og fangst på fjerne farvann, og en stor del av vår flåte er bygget opp med sikte på å drive denne næringen. Da er det ikke til å undres på at disse fiskere ser med engstelse og bekymring på en innskrenkning i deres adgang til å fiske ved de tradisjonelle fiskefelter – Sjetland, Færøyene, Island, Grønland og Newfoundland.

Om man går til en utvidelse av fiskerigrensen til 12 mil, vil det bety en total omlegging av driften for dem. Det store spørsmål er da om dette kan kompenseres på noen måte, om flåten kan bygges om og driften legges om for at man kan ha den samme inntekt som hittil i denne næringen på kysten.

Hareide: Det har blitt sagt her at «Hareide overdriver ikke så ganske lite», men personlig har jeg i grunnen ingen interesse av å overdrive i denne saken. Den avgjørelsen som treffes her, vil gripe så sterkt inn økonomisk i de interesser som jeg representerer – og det er også mine personlige interesser – at jeg tror det er vanskelig å overdrive virkningene av det.

Vi som er med i denne driften, vet dette bedre enn de som ikke er med og som bare har tallene å gå ut fra. Jeg har inntrykk av at en del her bare snakker om det vi vil vinne inn, og ikke tenker på det store minus som vi må regne med i tapt fangst på fremmede lands kyster. I det distrikt som jeg særskilt representerer i denne saken, er over halvparten av fiskerflåten avhengig av disse farvann. De tall som fiskeriministeren la fram her, kan vel være riktig nok, men vi skal huske på at disse tallene hovedsakelig representerer sild. Vi skal også huske på at det som vi fisker på fjerne farvann er tilvirka fisk, mens den statistikken som vi har for fisk som er ført inn fra vår egen kyst og bankene for det meste omfatter råfisk. Disse tallene er det derfor i grunnen ikke så lett å få noe ut av. Samtidig er jeg ikke sikker på om ikke det som blir innbragt av den store bankflåten på flere hundre båter – som opererer på det som vil bli fjerne farvann for oss, hvis man går til innføring av en 12-mils grense, nemlig omkring Orknøyene o.s.v. – er med i det største tallet for fisket ved norskekysten. Så denne statistikken faller det vanskelig å operere med.

Skal det bli slik at en stor del av vår flåte på grunn av det som nå skjer, blir utelukket fra å drive fiske på fjerne farvann, må denne flåten føres tilbake til den norske kysten og begynne å operere der. Det vil bli meget vanskelig hvis hele den norske flåten skal operere på norskekysten. Vi vet at det er minkende tilgang fra år til år på de fiskesorter som vi skal fiske og leve av i våre kystfarvann. Og skal det også bli slik, som det har vært nevnt her, at norske trålere skal ha anledning til å fiske innenfor 12-milsgrensen, ja, da blir det fortsatt mange komplikasjoner ved norskekysten og særlig nordover på grunn av at trålerne ødelegger redskapene, på samme måte som vi har vært vant til tidligere. Så spørsmålet er ikke så enkelt.

Men vi står altså i den situasjon at dette blir en realitet, og det er vel kanskje ikke så mye mer å snakke om. Jeg har sagt det tidligere at jeg er overmåte bekymret over utviklingen for vår fiskerflåte nettopp på grunn av det som skjer i dag, men realiteten er at spørsmålet nå skal avgjøres i Genève, og vi kan ikke gjøre annet enn å sette alle krefter inn på å oppnå det beste resultat for oss der. Jeg håper og jeg tror at våre forhandlere vil gjøre sitt beste for å oppnå et best mulig resultat.

Hr. Reinsnes nevnte at de norske fiskerorganisasjoner er enige når det gjelder dette spørsmålet, men det er slett ikke tilfelle. Det er store fiskerorganisasjoner som ikke er enige i at man skal utvide grensen til 12 mil. Det er betydelige organisasjoner i mine trakter som ikke har gitt sin tilslutning, men som har levert resolusjoner stikk imot det som de andre fiskerorganisasjoner går inn for i dette spørsmålet.

Johs. Olsen: Den fiskerorganisasjonen som har det største antall medlemmer her i landet, er likevel Norges Fiskarlag, og deres stilling er helt klar. De ønsker en 12 mils fiskerigrense.

Utenriksministeren nevnte i sitt første innlegg litt om EFTA-avtalen og om rådets vedtak når det gjelder konkurransereglene. Jeg er merksam på det, men jeg vil jo si at det egentlig er litt rart at de engelske interesser her har greid å få lurt dette i den avtale som vi nå skal ratifisere. Hvis vi utvider fiskerigrensen til 12 mil, så betraktes det som en konkurranseregel, og da er vi tilbake til at frossenfisk neppe kan bli frihandelsvare.

Det ble nevnt av fiskeriministeren at man måtte komme tilbake til spørsmålet om tråling innenfor 12-milsgrensen, og det er jo rimelig. Jeg har alltid sagt når vi har snakket om dette, at spørsmålet om norsk tråling innenfor 12-milsgrensen bør vi fare veldig stille med. Jeg vil tilrå at de norske forhandlere som reiser til Genève, ikke berører det spørsmålet, fordi det er et ømtålig spørsmål. Et av argumentene for at vi ønsker å utvide vår fiskerigrense fra 4 til 12 mil, er jo nettopp at de utenlandske trålere ødelegger fiskeredskapene og hindrer de norske garn- og linefiskere langs kysten i å fiske med sine tradisjonelle redskaper og på den måten skader våre fiskerier. En av grunnene til at vi ønsker å utvide fiskerigrensen, er nettopp at vi vil ha denne trålingen bort og utenfor grensen, fordi faststående redskaper og trålere ikke er forenlige. Jeg vil derfor tilrå at man ikke tar det spørsmålet opp nå.

Fellesmøte tirsdag den 1. mars 1960 kl. 10

Alle er jo enige i utenriksministerens syn, nemlig at vi skal gå inn for det kanadiske forslaget. Men når vi eventuelt har fått utvidet vår fiskerigrense til 12 mil, blir det vår sak å bestemme fiskerireglene innenfor denne grensen. Da har vi selv herredømmet over hvilke regler vi skal ha for fisket innenfor fiskerigrensen.

Det ble nevnt av fiskeriministeren at det ikke var mulig å atskille territorialgrensespørsmålet og fiskerigrensespørsmålet. Det har jeg vanskelig for å skjønne. I det ene tilfelle dreier det seg om et næringspolitisk spørsmål for vårt land – det er jo det som er grunnlaget for at vi ønsker å utvide fiskerigrensen fra 4 til 12 mil – og i det andre tilfelle, når det gjelder territorialgrensen, dreier det seg om et forsvarspolitisk spørsmål. Det er jo to helt forskjellige ting, og derfor har jeg vanskelig for å forstå dem som mener at disse spørsmålene henger så nøye sammen at det er umulig å skille dem ad. Når man leser referatet fra den konferansen som ble holdt i Genève for to år siden, kan man regne seg til etter de forskjellige staters stemmegivning og ut fra de interesser de har, at det ikkeer mulig, om disse to spørsmål blandes sammen, på neste konferanse i Genève å bygge bro over kløften her slik at det kan bli 2/3 flertall for forslaget. Det ville i realiteten bare bli et slag i luften. Hvis vi ønsker en utvidelse, må det være i vår interesse – om vi ikke kan bestemme dagsordenen – i all fall å forsøke å holde de to ting atskilt.

Jeg noterte meg også – jeg vet ikke om det var en forsnakkelse av utenriksministeren – at han mente vi ikke burde gå inn for å atskille de to spørsmålene. Jeg vil bare si at jeg er høyst uenig i det synet. Da kan vi risikere å ikke få noen utvidelse av fiskerigrensen.

Jeg skal ikke gå inn på realiteten i saken og den nytten vi har av en utvidelse av fiskerigrensen. Det kjenner alle sammen til. Fiskerne og alle som er kjent med fiskeriforholdene på kysten, burde vite at vi nok har store muligheter for å øke vårt kystfiske selv om vi beholder 4-milsgrensen – det er galt å tro at vi ikke også kan øke kystfisket vårt – men omfanget vil selvfølgelig være begrenset. Hvis vi utvider vår fiskerigrense til 12 mil, er det soleklart at det ikke vil gi seg utslag det første året, men over lengre tid vil vi øke det oppfiskede kvantum. Det er det ikke tvil om. Nettopp i denne sektoren mellom 4 og 12 mil er det vi har de engelske og russiske trålerne som her fisker over 50 pst. av sin samlede fangst, og da kan man begynne å regne ut hvilke muligheter vi vil ha for å øke vårt fiske hvis vi får grensen utvidet til 12 mil.

Når det gjelder det amerikanske forslaget om en overgangsordning over 5 år, vil jeg si at hvis det ikke er mulighet for å få utvidet vår fiskerigrense fra 4 til 12 mil, eller få vedtatt det kanadiske forslag om 6 og 12 mil, uten å gå inn for en slik overgangsordning og denne overgang ikke skal vare mer enn 5 år, er det nok en tanke til overveielse allikevel å gå inn for det fremfor å ta risikoen på ikke å få noen utvidelse. Men jeg vil også si at i praksis vil det være veldig vanskelig og komplisert å håndheve en slik bestemmelse at noen trålere får fiske mellom 6 og 12 mil, mens andre ikke får det osv. Derfor vil jeg si at i så fall må det være i den ytterste nød vi må gå inn for en slik løsning.

Formannen: Før jeg gir ordet til neste taler, vil jeg få lov til å gjøre en kort merknad. Det er nok så at man fra norsk synspunkt kan ha en viss interesse av å skille mellom fiskerigrense og territorialgrense, skjønt utenriksministeren har gjort oppmerksom på at dette selv fra norsk synspunkt ikke er så lett. Men selv om vi ville gjøre dette, så er det – når østblokken og de arabiske stater insisterer på at de ikke vil gå med på noen utvidelse uten at det også skjer noe med territorialgrensen – veldig vanskelig for oss å få det til.

Warholm: Den saken vi diskuterer i dag, er en vanskelig sak og en sak som er meget diskutert langs kysten. Jeg er derfor glad for den redegjørelse som utenriksministeren har gitt, og særlig er jeg glad for at den delegasjon som skal reise til Genève, har det synet som utenriksministeren i dag har gitt uttrykk for.

Det er selvfølgelig mange ting man kunne komme inn på i den forbindelse. Utenriksministeren berørte det kanadiske forslag og kom der inn på at man senere fikk ta opp spørsmålet med de enkelte land som vil bli berørt av en utvidelse når det gjelder vår kyst. Det er ganske klart at man ikke kan hevde at f.eks. engelskmennene skal avvikle sitt fiske her i løpet av la oss si ett år. Det kan ikke være en riktig politikk. Men jeg vil nevne at engelskmennene f.eks. har en avtale med Russland når det gjelder Barentshavet, som så vidt jeg vet bare omfatter et par – tre fiskebanker, bl.a. Kildinbanken. Det må være riktig av oss, som det er gjort der, å gi enkelte land anledning til å fiske innenfor grensen, dvs. la dem få lov til å operere innenfor et visst tidsrom på avgrensede felter. Hvis de i løpet av de 5 år man skal avvikle, skal få lov til å drive her langs kysten, vil vi ikke oppnå det som vi tilsikter med 12-milsgrensen. Ved å innføre en 12-mils fiskerigrense skal vi prøve å bevare en del av den fiskebestand som nå minker så sterkt.

Jeg tror forresten at vi om kanskje ikke så svært lang tid må ta opp til diskusjon spørsmålet om fredning av større havområder. Tilgangen på fisk har minket faretruende både på kysten og på bankene, derom kan det ikke være noen tvil. Vi ser at det hevdes av havforskerne at i Lofoten er det ikke mer enn 50 pst. av det vanlige innsiget. Vi skal også huske på at de som fisker på vår kyst fra Andenes og nordover, ikke følger de regler som de selv har skrevet under på. Franskmennene fisker på kysten med trålposer som har en maskevidde som er så liten at de faktisk kan fange småsild og brisling. Hvilken skade de gjør, kan en faktisk ikke danne seg noen mening om uten at en har sett det. Derfor mener jeg det er riktig når man skal ta opp dette spørsmålet, at man avgrenser tillatelsen til å fiske innenfor 6 eller 12 mil til enkelte felter for å kunne bevare fiskebestanden. I neste omgang vil det igjen tjene samtlige nasjoner.

Fiskeriministeren var inne på spørsmålet om tråling innenfor 12-milsgrensen. Jeg vil si som hr. Johs. Olsen at man skal være ytterst forsiktig med å berøre dette spørsmålet. Etter reglene i forslaget er det kyststaten som har eneretten til å bestemme og regulere fisket innenfor 12-milsgrensen, så man behøver vel egentlig ikke drøfte det spørsmålet i det hele tatt. Det fiske vi skal utføre, må bli utført i nøye samarbeid med havforskerne. De må si hvor stor maskevidde det skal brukes

osv. for å bevare fiskebestanden ved fiske innenfor grensen. Et slikt redskap som flytetral kan vi vel neppe forby innenfor 12-milsgrensen.

Til hr. Hareide vil jeg gjerne si at det ville ha vært interessant om han da han snakket om statistikk hadde tatt med f.eks. områdene rundt Jan Mayen, Bjørnøya, Svalbard og Hopen. Det ville ha forandret litt på bildet hans. Likeledes ville det ha vært interessant om han hadde tatt med hvor mange mennesker det er som vil bli berørt. Vi har en stor bosetting fra Andenes og nordover, og det er også en hel del folk fra Vestlandet som i en viss tid av året befolker denne kyststrekningen. Når det gjelder engelskmennenes samlede fangst på fjerne farvann, tar de 50 pst. av fangsten sin mellom 4 og 12 mil, og de tar 50 pst. på de nordlige farvann, altså på Finnmarkskysten og sørover til Vesterålen. Det er klart at det er store tall som det her opereres med. Hvor meget engelskmennene og tyskerne og russerne tar, har vi ingen statistikk over. Det er spesielt engelskmennene som kommer inn i bildet her. Nasjonalt sett vil vi etter mitt syn vinne inn betraktelige verdier ved at vi får en utvidelse.

Hr. Vatnaland var inne på en del ting. Men jeg synes det er rart når vi her diskuterer utvidelsen av vår fiskerigrense til 12 mil, at man da skal trekke inn salget av filet til England. Jeg kan ikke skjønne at det kan ha noen sammenheng med dette spørsmålet. Vi må da kunne selge filet til England enten fisken er fanget innenfor 12-milsgrensen eller ute på havet, så jeg kan ikke skjønne at man skal trekke inn det spørsmålet her.

Det har vært snakket om sildeforholdene ved Island. Ett år er det sildefiske under land og et annet må en helt bort til Danskestredet for å finne den. Den har ikke noe fast tilholdssted, hverken langs kysten eller ute i havet.

Så var hr. Reinsnes inne på sammensetningen av delegasjonen. Jeg er glad for at utenriksministeren svarte som han gjorde, for det ville ha vært til stor skade hvis ikke Norges Fiskarlag var representert i den delegasjon som skal reise til Genève. Jeg var senest i går oppe i Trondheim og snakket med generalsekretæren i Fiskarlaget, og de var svært opptatt av dette spørsmålet. Jeg vil be utenriksministeren om at Norges Fiskarlag blir underrettet om at de vil bli representert på konferansen i Genève.

Stavrand: Det har vore nemnt her kor gale det ville bli dersom vi fekk ei generell utviding av fiskerigrensene. Eg trur det er rett å streke under og halde fast ved det som utanriksministeren sa, at om desse forhandlingane skulle strande, ville sikkert i neste omgang både Canada og Danmark på vegner av Grønland, utan vidare utvide fiskerigrensene sine. Og kva står vi då? Den einaste kompensasjonen vi då kan få, etter mi oppfatning, er at vi får fiskerigrensa vår utvida, og det vil sikkert vere mykje verre etterpå enn om vi hevdar det på denne konferansen som no skal vere. Etter mi oppfatning har vi ikkje noko val, vi er nøydde til å gå inn for ei utviding til 12 mil.

Når det gjeld England og omsetnaden vår der, som her har vore drege inn, trur eg at dette med England og frihandelsområdet og sjansane for oss til å selja fisk, er svært overdimensjonert. Statistikken fortel at folkemengda ute i verda utviklar

seg fenomenalt. Det ser på sett og vis ut til at det ber mot ei krise. Alle disse folka skal ha mat, og fisk er god mat. Eg trur problemet framover vil bli å fange fisken og det vil til slutt ikkje bli spørsmål om kva vi kan få selt. Vi vil kunne få selt den fisken vi fangar, og etter kvart som velstandet aukar ute i verda, trur eg vi får betre og betre prisar for han. Eg trur at filet vil bli vanleg mat i mange land som idag ikkje har økonomiske vilkår for å bruke filet.

Hr. Hareide sa at om fiskerigrensa blir utvida, må vestlandsfiskarane leggje om heile drifta si. Eg synest at det må vere litt overdrive. Det som det gjeld her, er faktisk fisket på Vest-Grønland, og ein del av det fisket går vel føre seg utafør den 12-milsgrensa vi tenkjer på i denne samanhengen. Og elles er no havet stort og vidt. Om vi ser på kartet over verdshava og ser kor lite ei utviding av grensa frå 4 til 12 mil verkeleg har å seie jamført med arealet på verdshava, skjønar vi jo at å snakke om at heile fiskerinæringa i ein landsdel eller i eit land står og fell på spørsmålet om 4 eller 12 mil, må vere å overdrive litt.

Når det har vore snakka om tråling, vil eg seie at eg synest i grunnen det er malplasert å dra det spørsmålet inn i denne samanhengen. Spørsmålet om kva reiskap ein skal ha og korleis vi skal ordne fangsta innafor 12-milsgrensa, er eit indrepolitisk spørsmål, som vi til kvar tid sjølve vil vere herre over. Vi må på ingen måte dra det inn i vurderinga her og i ordskiftet om 12-milsgrensa. Det kan vi til kvar tid avgjere sjølve.

Utenriksminister Lange: De bekymringer som hr. Vatnaland ga uttrykk for med hensyn til virkningene på våre salgsmuligheter om vi går til en utvidelse til 12 mil, kan jeg dele fullt ut – hvis vi kommer i den situasjon at det blir spørsmål om å gå til en ensidig norsk utvidelse uten at det foreligger noen avtale. Under den situasjon tror jeg vi skal tenke oss meget nøye om. Men det vi jo alle sammen håper på og arbeider for, og det som har vært grunnlaget for de retningslinjene som er trukket opp for den norske delegasjons arbeid på Genèvekonferansen, og som jeg her har redegjort for, er nettopp å sikre at det blir en avtale, og at en eventuell norsk utvidelse da kan skje i medhold av den avtalen. Hvis en utvidelse skjer i medhold av internasjonal avtale, da vil – etter vår mening – Storbritannia ikke kunne påberope seg sitt forbehold under EFTA-avtalen, og da vil heller ikke de andre land som vi er interessert i å selge våre fiskevarer til, med noe rettsgrunnlag av noen art kunne ta represalier mot oss ved å gjøre vanskeligheter med å avta fisk fra Norge.

Det er derfor så viktig at vi gjør alt vi overhodet kan for at det skal bli en avtale, og det er derfor vi må være villige til de nødvendige kompromisser på grunnlag av det kanadiske forslaget, hvis det viser seg å være vilkåret for å nå 2/3 flertall. Vi må være villige til å si at vi er innstilt på å forhandle, enten om bilaterale avtaler eller om en regional avtale, med de land som til i dag har fisket mellom vår 4-milsgrense og en eventuell ny 12-milsgrense.

Men det er ikke noe mer enn vår villighet til å forhandle, vi skal gi til kjenne i Genève. Det blir ikke spørsmål om der å komme inn på hva det konkrete innhold av slike avtaler skal bli. Det blir et forhandlingsspørsmål når den tid kommer. Dette er

da mitt svar til hr. Warholm, når han nevner at det ikke kan bli spørsmål om noe mer enn en avviklingsperiode på avgrensede felter. Det får vi ta opp når vi sitter ved forhandlingsbordet med hver enkelt av de nasjoner det gjelder. Det er heller ingen som har tenkt at spørsmålet om å tillate norsk trålfiske mellom 6 og 12 mil overhodet skulle bringes inn. Det er jo et rent internt norsk spørsmål, som vi får ta opp hvis og når vi har gått til en utvidelse til 12 mil.

Det britiske forbeholdet i EFTA-avtalen ble ikke «smuglet» inn. Situasjonen var jo den at britene lenge absolutt motsatte seg at frossen fiskefilet skulle få behandling som frihandelsvare. Til slutt, etter hardt press fra norsk side, gikk de med på det for en tiårsperiode og med en total begrensning slik at man innen denne tiårsperioden ikke skulle overskride et bestemt, temmelig rommelig kvantum. Men for i det hele tatt å gi de innrømmelsene insisterte de på å ta inn den bestemmelsen om at hvis der i denne tiårsperioden fra norsk side ble foretatt ting som endret konkurranseforholdene – som altså stengte britiske fiskere ute fra havområder som de i dag fisker på – ville de ta saken opp i Rådet, og da kreves det enstemmighet i Rådet for å beholde frossenfisken som frihandelsvare. Men vi mener at vi står sterkt hvis der blir en avtale i Genève som fastslår adgang til å gå ut til 12 mil som internasjonal konvensjonell regel. Hvis vi går til det skritt å utvide til 12 mil i medhold av en slik avtale, da kan ikke det påberopes som «en fundamental endring i konkurransevilkårene», og da kan ikke frossenfiletens frihandelsstatus komme i tvil i det hele tatt.

Men det viktigste, og det som er vår hovedinteresse, er at det i det hele tatt blir en internasjonal avtale, slik at det ikke blir fortsatt anarki på dette fiskerigrenseområdet.

Reidar Carlsen: Det er i grunnen unødvendig å si noe mer enn det utenriksministeren sa nå i sitt siste innlegg. Det som det er spørsmål om her, er å gi våre forhandlere den fullmakt de trenger for å oppnå vedtak om en 12 mils fiskerigrense med minst mulig utvidelse av territorialgrensen og uten at det vil ha for store skadevirkninger for vår sjøfart, vår fiskeeksport, vår luftfart, samarbeidet i NATO osv. – det er jo det som er problemet. Vi er stort sett enige om at vi skal ha en 12 mils fiskerigrense. Og når fiskeriministeren sier at også de her i Norge som er imot det, muligens kan være med på det ved at der internt i Norge blir gitt mulighet for fiske innenfor en 12-milsgrense, er det nettopp for å markere at der er visse muligheter også i Norge for å samle enighet om dette standpunkt. Men vi er samtidig også enige om at oppnåelsen av de posisjoner vi tar sikte på å vinne, må skje med minst mulige skadevirkninger. Det er det hele. Og jeg synes det opplegg som er gitt her av Regjeringen, bør få vår absolutt fulle tilslutning.

Wikborg: Jeg er ordfører for St.meld. nr. 42 om 1958-konferansen. Det er meningen å avgi innstillingen nå i denne uken. Vi har bare ventet på dette møtet. Saken kommer da muligens opp i Stortinget allerede i neste uke. Og når jeg har sittet og hørt på diskusjonen her i dag, har jeg fått en sterk følelse av at jo mindre vi sier i den debatten, jo bedre. Vi må ikke legge alle disse kortene på bordet og

derved svekke våre forhandleres stilling i Genève. Jeg går ut fra at når alle har fått utøst sitt hjerte her, må det i grunnen være tilstrekkelig, slik at vi kan nøye oss med en så å si temmelig overfladisk debatt når så langt kommer i neste uke.

Jeg er helt enig med hr. Reidar Carlsen i at situasjonen er en del avklart etter dette møtet og etter at vi har hørt utenriksministerens opplegg, som jeg er helt enig i.

Det synes å råde enighet, også mellom begge de stridende grupper her, om at «ingen ordening» vil være det verste av alt. Det er også enighet – ja, kanskje ikke full enighet – om at vi må se våre totale interesser under ett. Det var jo toner i hr. Johs. Olsens innlegg som tydet på at han mente man skulle se nokså ensidig på det hele, men ellers har det da vært tanken at vi må se våre totale interesser under ett – derunder også salgsmuligheter i utlandet. Vi har jo ikke så få ganger hørt handelsministeren si at fisk er en av de vanskeligste varer å selge. Det er et stadig problem i våre handelsforhandlinger, fordi så mange land helst vil forsyne seg selv. Så salgsmomentet må med i bildet. Derfor mener jeg at Handelsdepartementet og handelsministeren i høy grad må høres når det blir spørsmål om kompromisser nede i Genève.

Det er også, ser det ut til, enighet om at vi må gå med på visse overgangsordninger. Hvis ikke standpunktene blir myknet opp fra 1958-konferansen, vil det hele ende dødt igjen. Det må komme noe nytt til, og det blir nettopp disse bilaterale avtalene som vi må gå med på. Og da blir det forhandlerens kunst å selge oss så dyrt som mulig.

Det er ganske naturlig at der er kommet opp et spørsmål som f.eks. det med tråling for norske trålere mellom 4 og 12 mils grensen. Jeg ble litt forskrekket over å høre hr. Johs. Olsens måte å behandle det spørsmål på. I dag er det jo så at norske trålere tråler utenfor 4 mils grensen. De skal altså da fratas en rett de i dag har, samtidig som vi vet at utvides grensene andre steder, risikerer de samme trålere å miste det fiske de har på andre farvann. Jeg får håpe at totalsynet vil bli noe sterkere nordover enn disse uttalelsene hr. Johs. Olsen ga uttrykk for.

Det står noe uklart for meg hva vi regner med å kunne vinne ved å utvide grensene. Det er klart at vi vinner meget, men det er vel ikke heller mulig i dag å regne ut hva våre kystfiskere vil tjene på denne utvidelsen. Det ville jo være greit om vi hadde visst det.

Det jeg synes gjør at saken nå er så vanskelig, er at det er kommet to nye momenter til siden vi forrige gang behandlet den. Det er for det første dette at våre kystfiskerier på en skjebnesvanger måte synes å slå feil, og at en del av de båter som har vært beskjeftiget der, tvinges ut på andre farvann. Det har også fiskeriministeren gitt uttrykk for. Hvis nå disse farvann lukkes som følge av at enten vi utvider eller at de andre, uansett hva vi gjør, utvider, øker også det problemet. Og så har vi da dette med EFTA.

Jeg har sittet og tenkt på: Er det noen mulighet for at Storbritannia, hvis vi utvider fiskerigrensen, men Danmark og Sverige ikke gjør det, vil stenge for frossenfiskeeksporten fra oss på den basis som det nå foreligger avtale om, mens de holder åpent for eksport fra Danmark og Sverige? Slik at da de store, jeg kan nesten

Fellesmøte tirsdag den 1. mars 1960 kl. 10

si enorme, fordeler vi venter å oppnå, vil gå oss forbi, men blir utnyttet av Danmark og Sverige, hvis de ikke utvider sine fiskerigrenser. Det er vel ikke noen gitt helt sikkert i dag å si om dette kan gjøres av Storbritannia, men jeg tror man må regne med det, fordi fisk jo er et område som ikke i og for seg omfattes av EFTA, og landene der står fritt, på samme måte som når det gjelder jordbruksprodukter, hvor jo Storbritannia har gitt betydelige konsesjoner til Danmark.

Jeg tror utenriksministeren var litt for optimistisk med sitt syn på at Storbritannia ikke vil kunne påberope seg den klausulen som ble nevnt dersom vi utvider til 12 mil, etter at det med 2/3 flertall på den kommende konferanse er fattet vedtak om at det er tillatt. Konferansen vil jo ikke komme til det resultat at alle *skal* utvide, det vil fremdeles bli et fritt valg for hvert enkelt land om de vil utvide eller ei, og jeg er redd for at Storbritannia da vil kunne si: Vel, dere står overfor et valg. Dere treffer et valg som skader oss. Da er det inntrådt en fundamental endring i konkurransevilkårene. – Jeg tror vi må være forberedt på at en slik tolkning vil kunne bli hevdet, så jeg er redd vi bli nødt til å finne frem til en avtale med Storbritannia, slik at vi ikke mister den rett vi nå har sikret oss i EFTA-avtalen med hensyn til frossenfileten.

Det var atskillige alminneligheter vi hørte om verdensbefolkningens økning og at fileten ville bli vanlig mat for folk som i dag ikke bruker den. Ja, la oss håpe det, men det tror jeg ligger temmelig langt ute i fremtiden. Det er jo bare det at befolkningen øker i de land som har minst å kjøpe for, og som er slik beliggende at det vel ikke er stor anledning for oss til å eksportere dit. Jeg tror vi skal være meget varsomme med ut fra slike alminneligheter å begrunne vårt standpunkt til en så vanskelig og farlig sak som den vi her har med å gjøre.

Det ble nevnt av hr. Warholm at hvis vi utvider fiskerigrensen ved Svalbard og Jan Mayen osv. vil det også spille en viss rolle i bildet. Jeg tror ikke det er adgang for oss til å utvide fiskerigrensen ved Svalbard. Jeg tror Svalbard-avtalen hindrer det, i all fall hvis man ikke får tilslutning fra de makter som undertegnet den. Så forholdene i farvannene ved Svalbard, Bjørnøya og Hopen, kommer nok til å bli som de er.

Formannen: Flere har ikke forlangt ordet, og vi kan vel da anse saken for utdebattert.

Jeg vil gjerne slutte meg til den henstilling som saksordføreren kom med, at man behandler denne saken med den største varsomhet når den kommer i åpent møte i Stortinget – hvilket selvsagt ikke forhindrer at man kan gi uttrykk for visse reservasjoner eller ønskemål som man mener det bør tas hensyn til.

Jeg vil ellers be om de to komiteers samtykke til at referatet fra dette møte stilles til forhandlernes disposisjon. Derved vil alle de synspunkter som her har fått uttrykk, komme til forhandlernes kunnskap. Jeg går ut fra at det er enighet om det.

Møtet hevet kl. 12.20.